DE OORLOG IN HET DUISTER

ROMAN VAN LUDWIG WOLFF

(Vervolg)

Töschtük-Bey heeft ons op dat spoor gebracht."

„Töschtük ?"

„De schoft kan ons niet meer ontsnappen. 't Is alleen nog maar een kwestie van tijd, wanneer wij hem betrappen."

Heinersdorff antwoordde peinzend :

„Voor mij zal 't te laat zijn !"

Majoor Homann vroeg driftig :

„Hoe kan je dat nu zeggen ?"

„Ik weet 't, ik voel het, maar dat doet er niet toe. Ik zal dan tenminste gerehabiliteerd worden."

Homann verklaarde wrevelig :

„Je bent een vervelende pessimist geworden."

Heinersdorff staarde zwijgend voor zich uit, alsof hij in de toekomst kon zien.

Op een trouweloozen valschen Aprildag kwam het uur dat over alles besliste.

Het regende toen Heinersdorff door de schemerende Maxingstraat naar het huis van zijn verloofde ging.

Hij vroeg den ouden knecht die hem zijn mantel afnam :

„Is de juffrouw thuis ?"

„Ja kapitein, zijn excellentie is ook reeds hier."

Toen hij de kamer binnentrad vond hij daar alleen den ouden generaal die opgewonden op en neer liep. De generaal bleef ten slotte vóór hem staan en zeide driftig :

„Men hoort rare noten kraken over je, waarde Heinersdorff."

Heinersdorff groette den generaal en zeide :

„Wat dan, excellentie ?"

„Je wilt een kameraad dien je beleedigd hebt, geen voldoening geven !"

„Inderdaad excellentie. Dat wil ik niet."

„En waarom niet, als ik vragen mag ?"

„Omdat ik den man niet voor satisfactionsfähig houd."

Generaal Buschgart verklaarde met luider stem :

„Een Oostenrijksch officier is dat altijd !"

„Deze Oostenrijksche officier zeer zeker niet, excellentie."

„Waarom niet ?"

„Ik kan het bewijs daarvan thans nog niet leveren."

De generaal werd vuurrood.

„Zoolang je dat bewijs niet kunt leveren is de luitenant Vidakovitch wel satisfactionsfähig. Zoo denk ik er over, kapitein."

„Maar ik niet, excellentie."

De generaal deed eenige stappen door de kamer en zeide toen kalmer :

„Overigens geeft 't niets of we over deze zaak verder redetwisten. Het beslissende woord zal de eereraad spreken."

Heinersdorff gaf geen antwoord.

„Als de eereraad den luitenant Vidakovitch satisfactionsfähig verklaart moet je hem immers toch voldoening geven."

Heinersdorff verklaarde beslist :

„Ik zal ook dan geen voldoening geven, excellentie."

De generaal keek hem ten uiterste verbaasd aan.

„Ook dan zult ge geen voldoening geven, kapitein ?"

„Neen, excellentie."

„U zult het bevel van uw meerderen niet opvolgen, mijnheer de kapitein ?"

„Er zijn bevelen, generaal, die men niet kan opvolgen."

De generaal zeide medelijdend :

„Je bent ziek, Heinersdorff."

„Ik was nooit gezonder dan thans, excellentie."

Generaal Buschgart schreeuwde, buiten zich zelf :

„Dan houdt u mij voor den gek, kapitein !"

„Ik zou dat nooit durven wagen, generaal."

„Je wilt niet vechten als de eereraad het verlangt ?"

„Neen !"

„Je wilt liever met schande en oneer uit het leger gestooten worden ?"

„Jawel, excellentie."

De aderen op het voorhoofd van den generaal zwollen op.

„Dat is lafheid, kapitein Heinersdorff !"

Heinersdorff wankelde, alsof hij een slag in het gezicht had gekregen. 't Was hem alsof hij op den ouden man moest toespringen en hem neerslaan. Maar dan herkreeg hij zijn zelfbeheersching, herkreeg met een ruk de macht over zijn lichaam en zeide met een holle, toonlooze stem, die uit de verte scheen te komen :

„Alleen de eerbied voor uw grijze haren, excellentie . . . . ."

In de deur verscheen Hedwig Buschgart.

Onbeweeglijk en verstijfd van smart stond zij daar en zag ontzet naar de beide mannen, die voor haar alles op de wereld waren.

De oude generaal had alle bezinning verloren. Hij schreeuwde, trillend over zijn geheele lichaam :

„Bekommer je niet over mijn grijze haren ! Ik zeg het nog eens : Lafheid is het ! Lafheid !"

Toen bemerkte Heinersdorff Hedwig, die doodsbleek tegen den deurpost leunde.

Toen werd hij kalm. Hij maakte een korte buiging voor den generaal en ging, rechtop, de kamer uit.

Hedwig volgde hem. Zij sloeg de armen om zijn hals en snikte :

„Wat een ongeluk, lieveling ! Wat een verschrikkelijk ongeluk !"

Hij streek zacht over haar haar en maakte zich langzaam los. Alles leek hem een zware, den adem benemende droom toe. Hij had willen schreeuwen of huilen en bleef toch van steen en gevoelloos. Zeer duidelijk zag hij de oude gravuren in de hal, terwijl hij zijn mantel aandeed, den Keizer bij Santa Lucia en den zeeslag bij Lissa. Hij dacht : nooit meer zal ik die prenten zien, nooit meer zal ik in dit huis komen, nooit meer.

Hij kuste Hedwig en zeide :

„Ik zal je schrijven, liefste !"

Zij weende onophoudelijk.

Hij opende de deur en trad naar buiten in den regen, zeer langzaam ging hij de leege Maxingstraat af, het kerkhof voorbij en door de nachtelijke velden op Hezendorf aan.

DE STRIJD IN NOORD-FRANKRIJK.

Generaal Joffre (x) slaat, in tegenwoordigheid van eenige officieren van zijn staf, de krijgsverrichtingen gade der Fransche troepen.

Eenzaam en donker was het hier boven. De regen ruischte en de wind kwam fluitend van alle kanten. Beneden in de diepte gloeiden de lichten der stad.

Wat is dat alles dwaas, dacht Heinersdorff smartelijk. Nu is 't toch zoo geloopen als het niet had mogen zijn. Wanneer ik gevochten had, was het ook niet erger geweest. Ik ben misschien toch een verkeerden weg gegaan, maar ik kan nu niet meer terug. Ik heb het spel verloren.

Zijn hart kromp ineen. Hoe zal haar keuze zijn tusschen hem en haar vader ? Tusschen dezen laatste en hem was de brug gebroken.

„Dat is lafheid, kapitein Heinersdorff," brulde de wind. De kikvorschen kwaakten het. De regen fluisterde het hem in 't oor.

Hij begon sneller te loopen. Hij wilde de vreeselijke stemmen van den nacht ontvlieden.

Doornat en koortsig bereikte hij het station. Toen hij thuis was schreef hij zijn verzoek om ontslag.

XI.

Den volgenden ochtend meldde Heinersdorff zich ziek teneinde niet meer op zijn bureau te moeten komen. Hij wilde zijn kameraden niet zien en bovenal een ontmoeting met generaal Buschgart ontgaan. Inderdaad voelde hij zich ook zoo moe en terneer alsof hij van een zware ziekte was hersteld. Toch voelde hij het als een verlichting en alsof hij vrijer kon ademhalen, nu alles beslist was. Hij behoefde zich nu niet meer te kwellen met onmogelijke hoop en was eindelijk generaal Buschgart dankbaar dat deze hem tot een beslissing had genoopt. Thans; nu hij zich geheel van alles had bevrijd, bleef hem de uitspraak van den eereraad en de smaad van het gedwongen afscheid bespaard. Hij was nu zelf meester over zijn eer en behoefde zich niet meer te buigen wanneer onbevoegde rechters dat verlangden, rechters die zich geen denkbeeld konden vormen van den samenhang der dingen. Alleen speet 't hem dat hij niet onmiddellijk nadat Vidakovitch hem had uitgedaagd, zijn verzoek om ontslag had ingediend. Hij had zich dan veel pijnlijks bespaard, en voor alle dingen het onderhoud met Hedwigs vader. Wanneer hij alles rustig overdacht, bleef er van de geheele ongelukkige historie niets anders over dan het niet meer uit te wisschen woord van den ouden generaal, dat als met zweepslagen zijn gezicht en zijn hart had gestriemd. Niemand ter wereld zou het hebben gewaagd hem van lafheid te beschuldigen ; zelfs Vidakovitch en Golubjew moesten vermoeden welk een heldenmoed er stak achter zijn schijnbare lafheid, maar het noodlot wilde juist, dat de eenige die het niet had mogen zeggen, dat doodelijke woord tegen hem uitsprak.

Maar berouw was nutteloos. Men kon niets ongeschied maken. Hij zat peinzend bij het venster en staarde naar den grauwen dag. De lucht hing grijs en zwaar over den koepel van de „Rotonde" en scheen daarop te drukken. Aan de zijde der Donau kwamen de nevelen op en omhulden de lentegroene boomen met een valen sluier.

Laat op den middag kwam majoor Homann.

„Ik hoorde dat je ziek was, en kom eens kijken hoe 't je gaat."

„Dank je," antwoordde Heinersdorff vriendelijk. „Ik ben niet ziek."

„Niet ziek ?" vroeg Homann verbaasd. „Je ziet er toch hoogst miserabel uit, beste vriend !"

„Dat komt door het ongunstige licht."

„Zoo. Nu, dat doet me dan genoegen. Maar waarom heb je je dan ziek gemeld ?"

„Dat is maar een uitvlucht."

„Een uitvlucht ?"

„Ja. Ik heb mijn ontslag gevraagd."

Majoor Homann sprong op.

„Ben je gek, kerel ?"

Heinersdorff glimlachte moedeloos.

„Ik had nooit beter mijn hersens bij elkaar."

„Maar — waarom deed je dat dan ?"

„Ik heb nauwkeurig de zaak overwogen. Het heeft geen nut de uitspraak van den eereraad aftewachten. Je weet even goed als ik wat de eereraad zal beslissen."

„Dat kan men niet met zekerheid vooruit zeggen," antwoordde Homann.

„Jawel. Laten wij ons niets wijsmaken. Hij zal verlangen dat ik duelleer. Zou ik mij laten wegjagen met schande en bespotting ? Dan ga ik liever vrijwillig."

„Maar wat heb je met je ontslag bereikt ? Niets. De eereraad zal toch verlangen dat je vecht, wanneer hij Vidakovitch voor „satisfactionsfähig" verklaart."

„Dat kan hij niet verlangen want ik heb ook mijn officiersambt neergelegd."

Majoor Homann riep woedend :

„Dat is wel 't domste wat je had kunnen doen. Je krijgt nu iedereen tegen je !"

„Ik kan er niets aan veranderen."

Homann liep de kamer op en neer.

„Ik moet je bekennen dat ik je niet begrijp. Ik begrijp de heele geschiedenis niet."

„Ik ben volkomen in mijn recht en mijn geweten is zuiver. Dat is mij voldoende. De anderen mogen er van denken wat ze willen ; dat laat mij koud. De toekomst zal bewijzen dat ik de uniform van den Keizer met eere heb gedragen."

„Daar twijfelt immers niemand aan," antwoordde majoor Homann tegenstribbelende.

„Nu, wat dan ?"

„Maar niemand zal dezen stap begrijpen, kerel !"

„En jullie wilt Vidakovitch toch ontmaskeren ? Dan begrijpt iedereen waarom ik liever mijn betrekking neerlegde vóór dat ik vechten moest met dien schoft."

Majoor Homann ging weer zitten en dacht na.

„Je hebt gelijk, Heinersdorff. Misschien was 't toch het verstandigste wat je doen kunt. In 't eerste oogenblik overziet men alles niet. Maar 't is toch een ongeluk dat een man als gij door een stompzinnig toeval van ons losgescheurd wordt. Wij hebben niet veel menschen als gij bent."

Heinersdorff glimlachte getroffen.

„Schei uit met je liefdesverklaringen !"

„'t Is immers waar. Wanneer ik er aan denk dat zoo'n schurk nog langer als officier mag rondloopen, terwijl jij . . . . . ."

Hij voltooide den zin niet, die hem in de keel stokte.

Heinersdorff zei troostend :

„Vóórbeschikt, oude ! Niemand kan iets daaraan doen."

Na een poos begon majoor Homann, zeer zakelijk :

„Het is niet zoo gemakkelijk om dien Vidakovitch